

БЕЗПЕКА ПРАЦІ В БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВАХ ПРИ ВИКОРИСТАННІ КОМП'ЮТЕРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Постановка проблеми. Використання комп'ютерних технологій підвищує ефективність банківського сектора економіки, але разом з цим виникають і нові проблеми, пов'язані зі здоров'ям працівників банківських установ. Вирішення даного питання включає в себе розробку конкретних заходів безпеки праці, спрямованих на ергономічне обладнання комп'ютерного робочого місця і створення належного виробничого середовища банківського працівника.

Аналіз останніх досліджень. Те, що робота за комп'ютером не зовсім безпечна, раніше інших відчули користувачі найбільш комп'ютеризованої країни світу – США. За даними Міністерства праці, одні тільки так звані “травмуючі дії, що повторюються при роботі з комп'ютером”, обходяться корпоративній Америці в 100 млрд. доларів щорічно. Компенсації, які виплачуються службовцям, досягають астрономічних розмірів, а деяким потерпілим від роботи за комп'ютером доводиться розплачуватися жорстокими болями протягом всього життя [7].

Негативна дія комп'ютера на працівника в першу чергу проявляється у великих перевантаженнях зорового аналізатора, що призводить до загальної перевтоми організму. Це подібно стресу. Звідси і головний біль, відчуття втоми. Якщо стрес у людини тривалий, виникає момент, коли слабка ланка в ланцюзі організму рветься: у одних може загостритися язва, у інших виникають проблеми з серцево-судинною системою, у третіх – з нервовою і т.д. [7].

В цілому при тривалому використанні комп'ютерів у працівників можуть виникати наступні розлади здоров'я: психофізіологічні порушення (нервовість, нерішучість тощо), зоровий дискомфорт, перенапруження скелетно-м'язової системи, розлади центральної нервової системи, порушення роботи серцево-судинної системи, болі в хребті, закам'янілість та оніміння м'язів шиї та плечового поясу, пошкодження дисків хребта, порушення постави, судоми м'язів ніг, підвищена загальна втома, головні болі, поганий сон, підвищена дратівливість, відчуття неспокою і депресивний стан, порушення репродуктивної функції [2, 3, 4].

Значні обмеження м'язової активності можуть стати причиною функціональних порушень, а в деяких випадках призвести до виникнення атеросклерозу, аритмії, гіпертонічної хвороби, інфаркту міокарда. Тривале перебування в одноманітній сидячій позі призводить до застійних процесів, зокрема в області малого тазу, що може викликати гінекологічні порушення [2].

Робота користувача персонального комп'ютера виконується в одноманітній позі в умовах обмеження загальної м'язової активності при рухливості кистей рук, великому напруженні зорових функцій та нервово-емоційному напруженні під впливом дії різноманітних фізичних факторів: електростатичного поля; електромагнітних випромінювань у наднизькочастотному, низькочастотному та

середньочастотному діапазонах; рентгенівського, ультрафіолетового, інфрачервоного випромінювань, випромінювань видимого діапазону, акустичного шуму; незадовільного рівня освітленості, незадовільних мікрокліматичних умов. Причиною відхилень у здоров'ї користувачів є незадовільні ергономічні характеристики моніторів, неправильна організація робочого місця, незадовільні санітарно-гігієнічні умови праці [3].

За результатами перевірки одного з банків встановлено, що електромагнітні та електростатичні поля значно вище норми, комп'ютери з точки зору освітлення розміщені неправильно, не дотримується безпечна відстань між комп'ютерами, неякісні захисні екрани моніторів [7].

Невирішені раніше частини проблеми. На сьогодні недостатньо висвітлені питання безпеки праці в банківських установах при використанні комп'ютерної техніки. Поряд з існуючими вимогами щодо охорони праці в банківських установах повинні бути впроваджені безпечні умови праці, стосовно використання нових технічних та електронних засобів банківської діяльності.

Мета статті полягає в аналізі існуючих і наданні рекомендацій щодо спеціальних заходів безпеки праці працівників банківських установ з урахуванням фізіологічних особливостей роботи людини за комп'ютером і технічних параметрів засобів комп'ютеризації.

Виклад основного матеріалу. Безпека праці в банківських установах обов'язково повинна включати в себе технічні методи підвищення безпеки роботи за комп'ютером. Для якісного зображення, запобігання стомлювання очей та зменшення помітного блимання екрану частота кадрової розгортки звичайного монітора з роздільною здатністю 1024x768 повинна бути не менше 75 Гц.

З метою захисту від електромагнітного випромінювання доцільно замінити найбільш поширені, але, на жаль, вже морально застарілі монітори, які містять електронно-променеву трубку, на більш ергономічні рідкокристалічні та органічно-електролюмінісцентні дисплеї, які характеризуються високою якістю відеовідтворення та сучасним дизайном. Для захисту від електромагнітних випромінювань слід встановити захисті фільтри для моніторів. З метою зменшення шуму та вібрації під матричні принтери доцільно підкласти гумові килимки.

Ремонт та заміну картриджів струминних та лазерних принтерів повинні здійснювати технічні працівники у спеціальних приміщеннях. У випадку, якщо виробниче приміщення банку розраховане на багато комп'ютерних робочих місць, то всі вони повинні мати ізольовані перегородки або кабінки.

Всі пристрої комп'ютера повинні відповідати вимогам пожежної та електробезпеки. При ввімкненому комп'ютері заборонено торкатись задніх частин пристроїв, з'єднувати та від'єднувати кабелі з'єднання.

Потрібно приділити значну увагу вимогам до приміщень, в яких знаходиться комп'ютерна техніка та розташуванню робочих місць. Так, згідно з державними санітарними правилами, площа приміщення на одне робоче місце користувача комп'ютера повинна становити 6 м², а об'єм – не менше ніж 20 м³. Відстань від задньої частини монітора до стіни повинна бути не менше ніж 1 м, між боковими комп'ютерами – не менше ніж 1,2 м, а комп'ютерами, які розташовані один за одним, не менше 2,5 м. Не рекомендується розташовувати комп'ютери задніми частинами моніторів один до одного.

Слід приділити належну увагу правильному і ергономічному обладнанню комп'ютерних робочих місць працівників. Працівник банківської установи повинен сидіти за робочим місцем правильно, з рівною спиною. Оптимальна відстань від очей до монітора – 50-70 см. При роботі за монітором доречно робити такі профілактичні заходи: частіше моргати, періодично відволікатися (дивитися у вікно, в далечінь), робити гімнастику для очей.

Потрібно забезпечити оптимальний мікроклімат виробничих приміщень банку, де знаходиться комп'ютерна техніка. Так, відносна вологість повітря повинна становити 40-60 %, швидкість руху повітря – 0,1 м/с, температура повітря – +22-24°C. Приміщення банку також повинні мати оптимальне освітлення, відсутність шкідливих речовин у повітрі, а технічні та електронні засоби – низький рівень шуму і вібрації, мінімальні електромагнітні поля та випромінювання.

У зв'язку з тим, що комп'ютерні електростатичні поля здатні притягувати пил, бруд, інші шкідливі домішки, які є в приміщенні банківської установи, необхідно обов'язково проводити щоденне вологе прибирання приміщення. Приміщення банківської установи, де знаходяться комп'ютери, необхідно через кожну годину роботи провітрювати. Працівникам, які працювали з комп'ютерною технікою, по закінченні робочого дня рекомендується вимити руки теплою водою з милом.

Банківським працівникам через кожну годину роботи за комп'ютером варто робити перерву на 10-15 хвилин, а тривалість безперервної роботи без регламентованої перерви не повинна перевищувати 2 години. Під час перерви потрібно залишити приміщення, де знаходяться комп'ютери. У приміщеннях, де знаходиться комп'ютерна техніка, приймати їжу категорично заборонено.

Не допускається поряд з робочим комп'ютерним місцем наявності пожежо- та вибухонебезпечних речовин. В банківській установі обов'язково повинні бути аптечки першої медичної допомоги. Працівники повинні вміти надавати першу медичну допомогу та взаємодопомогу у разі ураження та травм.

Вагітним жінкам взагалі не рекомендується виконувати роботу, пов'язану з використанням комп'ютерної техніки.

Працівники банківських установ, які будуть працювати з комп'ютерною технікою, обов'язково повинні пройти попередній, а у подальшому періодичний медичний огляд, вступний та первинний інструктаж з охорони праці, перевірку знань з питань охорони праці, електро- та пожежної безпеки. Повторний інструктаж для працівників банківських установ, які працюють з комп'ютерними технологіями, слід проводити один раз на шість місяців, а періодичні медичні огляди – один раз на два роки.

Керівництву банківських установ рекомендується організувати спеціальні кімнати для фізичних профілактичних вправ та психологічного розвантаження для працівників, які працюють з комп'ютерними технологіями.

Висновки. Викладено основні заходи безпеки праці в банківських установах при застосуванні комп'ютерної техніки та технологій. Безпека праці працівників повинна бути невід'ємною частиною роботи служби охорони праці банківської установи. Керівництву банківських установ необхідно створювати належні і безпечні умови праці й збереження здоров'я працівників з урахуванням

медичних, санітарних та технічних вимог стосовно використання новітніх комп'ютерних технологій.

Список літератури

1. Дибкова Л.М. Інформатика та комп'ютерна техніка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. – К.: “Академвидав”, 2002. – 320 с.
2. Жидецький В.Ц. Охорона праці користувачів комп'ютерів. Навчальний посібник. – Львів: Афіша, 2000. – 176 с.
3. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навчальний посібник. – Суми: ВТД “Університетська книга”, 2003. – 496 с.
4. Лапін В.М. Безпека життєдіяльності людини: Навч. посібник. – Л.: Львів. банк. ін-т НБУ; К.: Т-во “Знання”, КОО, 2002. – 186 с.
5. Обливанцов В.В. Безпека життєдіяльності працівників банківського сектора економіки // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Зб. наук. праць. Том 15. – Суми: УАБС НБУ, 2006. – С. 43-48.
6. http://vio.fio.ru/vio_02/cd_site/Articles.
7. <http://vision.ochkam.net>.
Отримано 02.11.2006

Обливанцов, В.В. Безпека праці в банківських установах при використанні комп'ютерних технологій [Текст] / В.В. Обливанцов // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: збірник наукових праць. - Суми: УАБС НБУ, 2007. - Т. 19. - С. 66–70.